

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu IV Wydział Karny – Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Hanna Bartkowiak (spr.)

Sędziowie: SSO Ewa Taberska

SSO Sławomir Jęksa

Protokolant: apl. adw. Jakub Kurzawski

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Poznaniu M. F.

po rozpoznaniu w dniu 17 marca 2017 r.

sprawy skazanego **P. B.**

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku łącznego Sądu Rejonowego w Pile

z dnia 13 grudnia 2016 r. sygn. akt II K 855/16

1. Utrzymuje w mocy zaskarżony wyrok.
2. Zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. P. T. kwotę 147,60 zł tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej obrony udzielonej z urzędu w postępowaniu odwoławczym.
3. Zwalnia skazanego z obowiązku zwrotu Skarbowi Państwa kosztów procesu za postępowanie odwoławcze.

S. J. H. E. T.

UZASADNIENIE

Areszt Śledczy w Z. w dniu 31 października 2016 r. (data wpływu pisma do Sądu Rejonowego w Pile – k. 2) poinformował, iż zachodzą przesłanki do wydania wyroku łącznego wobec skazanego **P. B.**, przedstawiając dwa orzeczenia, które skazany ma wprowadzone do wykonania. Tego samego dnia wnioski o wydanie wyroku łącznego złożył też sam skazany, pod orzekanie proponując wyroki Sądu Rejonowego w Pile o sygn. II K 289/16 oraz II K 226/16.

Sąd Rejonowy w Pile, w dniu 13 grudnia 2016 r., w postępowaniu o sygn. II K 855/16, wydał wyrok łączny w sprawie skazanego, gdzie stwierdził, że **P. B.** został skazany następującymi wyrokami Sądu Rejonowego w Pile:

I. wyrokiem z dnia 18 maja 2016 r. w sprawie II K 226/16 za przestępstwo z art. 62 ust. 1 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii popełnione w dniu 16 października 2015 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności,

II. wyrokiem łącznym z dnia 07 czerwca 2016 r. w sprawie II K 289/16 na mocy, którego orzeczono karę łączną 2 lata pozbawienia wolności obejmującą kary pozbawienia wolności orzeczone wyrokami:

a. Sądu Rejonowego w Pile z dnia 28 kwietnia 2015r. w sprawie II K 170/15 za przestępstwo z art. 178a § 1 kk popełnione w dniu 10 lutego 2015 r. na karę 12 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem świadczenia nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin miesięcznie; oraz środek karny w postaci

zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 1 roku; postanowieniem Sądu Rejonowego w Pile z dnia 30 grudnia 2015 r. zarządzono wykonanie zastępczej kary pozbawienia wolności w wymiarze 178 dni za karę ograniczenia wolności.

b. Sądu Rejonowego w Pile z dnia 30 grudnia 2015 r. w sprawie II K 897/15 za przestępstwo z art. 278 § 1 i § 5 kk w związku z art. 64 § 1 kk w związku z art. 12 kk popełnione w dniu 10 lipca 2015 r. na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności,

c. Sądu Rejonowego w Pile z dnia 11 lutego 2016 r. w sprawie II K 1002/15 za przestępstwo z art. 279 § 1 kk w związku z art. 64 § 1 kk popełnione w dniu 18 lipca 2015 r. na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

W oparciu o tak poczynione ustalenia Sąd Rejonowy orzekł następująco:

W pkt 1 na podstawie art. 85 § 1 i 2 kk i art. 85a kk i art. 86 § 1 kk oraz art. 568a § 1 pkt 2 kpk orzeczone wyrokami wskazanymi w punktach I - II kary pozbawienia wolności połączył i orzekł karę łączną 2 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności.

W pkt 2 na podstawie art. 577 kpk, na poczet wymierzonej w pkt 1 kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył okresy rzeczywistego pozbawienia wolności: od 16 października 2015 r. do 17 października 2015 r., od 10 lipca 2015 r. godz. 16:00 do 11 lipca 2015 r. godz. 17:20 oraz w okresie od 18 lipca 2015 r. godz. 04:55 do 19 lipca 2015 r. godz. 12:15, od 28 stycznia 2016 r. godz. 15:10 do 21 czerwca 2016 r. godz. 15:10, a także wykonaną w wymiarze 4 godzin karę ograniczenia wolności ze sprawy II K 170/15, uznając ją za równoważną karze 2 dni pozbawienia wolności.

W pkt 3 określenie początku i końca odbywania przez skazanego kary łącznej pozbawienia wolności pozostawiono administracji zakładu karnego.

W pkt 4 na podstawie powołanych tam przepisów Sąd zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. P. T. kwotę 240 złotych podwyższoną o stawkę podatku od towarów i usług tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skazanemu z urzędu w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego.

Na koniec, w pkt 5 na podstawie art. 624 § 1 kpk zwolnił skazanego w całości od ponoszenia kosztów sądowych.

Powyższy wyrok zaskarżył obrońca skazanego w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w pkt 1 wyroku. Zarzucił orzeczeniu rażącą niewspółmierność orzeczonej kary łącznej 2 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności w sytuacji gdy wzorowe zachowanie skazanego w warunkach izolacji penitencjarnej przemawiało za zastosowaniem absorpcji w szerszym zakresie.

Podnosząc tak, apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego i orzeczenie kary łącznej 2 lat pozbawienia wolności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja była bezzasadna i nie zasługiwała na uwzględnienie.

Przedstawiając powody rozstrzygnięcia, wskazać w pierwszym rzędzie należy, że przeprowadzone na rozprawie głównej postępowanie dowodowe cechowało się pełną poprawnością. Sąd odwoławczy stwierdził również, że ujawniony na etapie rozpoznawczym materiał dowodowy został poddany rzetelnej analizie, uwzględniającej należycie zasady swobodnej oceny. Nie budziło zatem wątpliwości, że sytuacja skazanego P. B., a w tym jego dotychczasowa karalność, została określona zgodnie z rzeczywistym stanem rzeczy. Nie wzbudziły też przez to zastrzeżeń wnioski Sądu I instancji co do istnienia w sprawie realnego zbiegu przestępstw, a w konsekwencji co do możliwości orzeczenia kary łącznej. Żadnych wątpliwości nie wywołało także ustalenie, że konieczne było zastosowanie przepisów prawa materialnego o karze łącznej, obowiązujących po nowelizacji kodeksu karnego, tj. od dnia 1 lipca 2015 r.

W opinii Sadu odwoławczego argumentacja przedstawiona przez apelującego nie potwierdziła zasadności zarzutu rażącej niewspółmierności kary. Przypomnienia w tym miejscu wymaga, że zarzut rażącej niewspółmierności kary,

jako zarzut z kategorii ocen, można podnosić wówczas „gdy kara jakkolwiek mieści się w granicach ustawowego zagrożenia, nie uwzględnia w sposób właściwy zarówno okoliczności popełnienia przestępstwa, jak i osobowości sprawcy, innymi słowy – gdy w społecznym odczuciu jest karą niesprawiedliwą” (vide: wyrok SN z 11 kwietnia 1985r. V KRN 178/85, OSNKW 1985/7-8/60). Nie chodzi przy tym o każdą ewentualną różnicę ocen co do jej wymiaru, ale różnice tak zasadniczej natury, że karą dotychczas wymierzoną nazwać można by niewspółmierną w stopniu nie dającym się wręcz zaakceptować (vide: wyrok SN z 2 lutego 1995 r., II KRN 198/94, OSNKW 1995/5-6/33).

Przykładając powyższe do okoliczności kontrolowanego przypadku, a ponadto uwzględniając specyfikę orzekania co do kar łącznych, Sąd II instancji rozważył prawidłowość rozstrzygnięcia podjętego w zaskarżonym wyroku i zbadał je pod kątem współmierności.

W pierwszej kolejności zaznaczyć trzeba, odnosząc się do uwag apelującego, że żaden przepis prawa nie nakazuje sądowi by w toku wymiaru kary łącznej dawał prymat zasadzie absorpcji. To jest tej zasadzie, która nakazuje ukształtować karę łączną na poziomie zbliżonym do wysokości najwyższej spośród kar jednostkowych, a która to kara pochłaniałaby pozostałe kary jednostkowe. Wprost przeciwnie, art. 569 § 1 kpk odsyła do przepisów materialnych dotyczących wymierzania kary łącznej, które określają, że karę łączną wymierza się w granicach od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy, nie przekraczając przy karze pozbawienia wolności 20 lat (to obecnie górna granica kary łącznej pozbawienia wolności z art. 86 § 1 kk – dop. SO), z wyjątkami określonymi w art. 88 kk (por. postanowienie SN z dnia 8 listopada 2006 r., III KK 63/06, OSNwSK 2006/1/2117). Wymiar kary łącznej jest bowiem działalnością racjonalną, polegającą na oznaczaniu kary odpowiednio do stopnia związku podmiotowo-przedmiotowego między zbiegającymi się realnie przestępstwami. Nie służy to ograniczeniu odpowiedzialności karnej, lecz rzeczywistemu oddaniu zawartości kryminalnej czynów, jakich skazany się dopuścił. Celem kary łącznej, również po wspomnianej wyżej nowelizacji ustawy karnej, która weszła w życie dnia 1 lipca 2015 r., jest zapobieganie sytuacji, w której skazany pociągany do odpowiedzialności karnej odrębnie za każde z popełnionych przestępstw, pozostających w zbiegu realnym, znajduje się w gorszej sytuacji z perspektywy wymiaru kary, niż sprawca, który za takie przestępstwa odpowiada w jednym postępowaniu (por. wyrok SA w Krakowie z 27 marca 2013 r., II AKa 52/13, KZS 2013/6/82)

Apelujący skupił swą uwagę na postawie życiowej skazanego, podkreślając, że dokonała się w nim pozytywna przemiana, co potwierdzać ma jego zachowanie w zakładzie karnym. Wedle skarżącego, okoliczności te przemawiały za zastosowaniem absorpcji w szerszym zakresie niż to uczynił Sąd Rejonowy w zaskarżonym wyroku.

Odnosząc się do tych wskazań, zauważyć należy, że przywołane przez obrońcę okoliczności zostały w pełni uwzględnione przez Sąd orzekający w I instancji. Sąd ten trafnie przy tym przede wszystkim zbadał związek czasowy i przedmiotowy zachodzący pomiędzy skazaniami objętymi wyrokiem łącznym. Zasadnie przy tym uznał, że przestępstwa, za które orzeczono kary podlegające łączeniu, pozostawały w dość bliskim związku czasowym, skoro między pierwszym a ostatnim z popełnionych czynów upłynęło nieco ponad 8 miesięcy. Ponadto, Sąd Rejonowy prawidłowo uwzględnił też okoliczność, której zdawał się nie dostrzegać autora środka odwoławczego, mianowicie że między tymi przestępstwami zachodzi jedynie częściowa zbieżność rodzajowa. Czynem, za który P. B. został osądzony w sprawie II K 226/16, zostało bowiem zaatakowane zdrowie publiczne (czyn z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii), z kolei w sprawie II K 170/15 bezpieczeństwo w komunikacji, a jedynie czynami, za które został on skazany wyrokami w sprawie II K 897/15 i II K 1002/15 naruszone zostało to samo dobro jakim jest mienie, choć inny był sposób działania.

Nie budzi też wątpliwości, że Sąd Rejonowy wziął pod uwagę opinię o skazanym wystawioną przez Dyrektora Aresztu Śledczego w Z. (k. 20). Opinię, której wnioski trafnie zostały podsumowane ustaleniem, że postępy skazanego w procesie resocjalizacji ocenić należy pozytywnie. Zdaniem Sądu Okręgowego opinia ta nie należała do kategorii opinii nadzwyczajnych, która wymagałaby szczególnego potraktowania. Nie mogła ona przez to zostać oceniona jako czynnik bezwzględnie nakazujący łagodne potraktowanie skazanego w toku wymiaru kary łącznej. Nie można też tracić z pola widzenia, że okoliczności osobopoznawcze odnoszące się do skazanego, nie mają pierwszorzędного znaczenia przy kształtowaniu takiej kary. Mogą natomiast być podnoszone i w znaczącym stopniu uwzględniane w postępowaniu wykonawczym, jak choćby przy ubieganiu się o warunkowe przedterminowe zwolnienie. Na poparcie stanowiska

o roli postawy skazanego w czasie odbywania kary izolacyjnej, w postępowaniu o wyrok łączny, warto odwołać się do jednej z tez zawartej w wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 14 stycznia 2010 r., którą Sąd Okręgowy w pełni podziela: „opinia o zachowaniu skazanego w zakładzie karnym ma charakter pomocniczy dla orzekania w przedmiocie kary łącznej, na co wskazuje treść art. 571 § 1 kpk, a jej znaczenie wiąże się z potrzebami oznaczania celów prewencyjno-prognostycznych oraz celowości kary. Znaczenie pierwszorzędne określają relacje podmiotowo-przedmiotowe zbiegających się przestępstw.” (wyrok SA w Krakowie, sygn. II AKa 237/09, KZS 2010/2/46).

Podkreślić też trzeba, że celem kary łącznej nie jest premiowanie osoby wielokrotnie łamiącej porządek prawny lecz zapewnienie racjonalnego stosowania kar i środków karnych przez likwidację w postępowaniu wykonawczym ich swoistej, wynikającej z kilkakrotnych skazań, konkurencji. Popołnienie więcej niż jednego przestępstwa jest zaś okolicznością, przemawiającą za orzekaniem kary łącznej surowszej. Ta okoliczność wskazuje bowiem na posunięty stopień demoralizacji skazanego, dla którego wejście w konflikt z prawem nie miało wcale jednorazowego, przypadkowego charakteru, ale stało się wręcz sposobem na życie (por. wyrok SA w Białymstoku z 6 listopada 2012 r., II AKo 129/12, LEX nr 1236007).

Jak wynika z poczynionych przez Sąd Rejonowy ustaleń, P. B. jest sprawcą wielokrotnym (vide KRK k. 5-6). Jego postępowanie cechuje zatem wyraźna powtarzalność aspołecznych zachowań. W przypadku zaś czynów, za które wymierzono kary podlegając łączeniu, zachodziła wprawdzie pewna bliskość czasowa, to jednak znaczenie tej okoliczności zostało istotnie osłabione faktem skierowania tych czynów przeciwko różnym dobrom prawnym. Wszystko to pociągało za sobą wnioski o konieczności umniejszenia wpływu reguły absorpcji na wymiar kary łącznej. Zwiększało natomiast nacisk na potrzebę uwzględnienia w większym stopniu zasady kumulacji.

Podsumowując, Sąd Okręgowy uznał, że Sąd I instancji przy orzekaniu wobec skazanego kary łącznej prawidłowo zastosował zasadę asperacji (czyli częściowej absorpcji i częściowej kumulacji). W sytuacji, gdzie suma wymierzonych kar pozbawienia wolności i ograniczenia wolności za poszczególne czyny objęte węzłem wyroku łącznego wynosiła 3 lata pozbawienia wolności, a najwyższa z kar podlegających łączeniu to 2 lata pozbawienia wolności (wymiar kary łącznej z wyroku łącznego ze sprawy o sygn. II K 289/16), Sąd zasadnie wymierzył jako łączną karę 2 lata i 8 miesięcy pozbawienia wolności. W przypadku tego skazanego nie ujawniły się przecież okoliczności, które wymagałyby w jeszcze większym rozmiarze uwzględnienia zasady absorpcji. I to w stopniu znaczącym, gdyż dysproporcja między karą wymierzoną, a tą którą można byłoby określić mianem wzorcowej, jak wyżej podkreślano, musi być rażąca.

Uznać również należało, że łagodzeniu orzeczonej kary łącznej sprzeciwiały się względy prewencji ogólnej. Wobec skazanego orzeczono dotąd kary aż jedenastoma wyrokami (z tego kary z czterech wyroków weszły w skład wyroku łącznego) za przestępstwa umyślne, odpowiadał on też w warunkach recydywy oraz wydano uprzednio wobec niego trzy wyroki łączne. Wszystko to świadczy o tym, że skazany lekceważył normy porządku prawnego i przejawia wyraźną demoralizację.

Sąd Okręgowy jest też zdania, że Sąd niższej instancji prawidłowo wywiązał się ze swego obowiązku badania oraz uwzględniania okoliczności przemawiających zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść podsądnego. Stosownie do art. 85a kk wziął bowiem pod uwagę przede wszystkim cele zapobiegawcze i wychowawcze, które kara ma osiągnąć w stosunku do skazanego, a także potrzeby w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa.

Wszystko to prowadzi do wniosku, że proponowany w apelacji wymiar kary łącznej przy uwzględnieniu zasady pełnej absorpcji nie byłby właściwą reakcją wymiaru sprawiedliwości. Skutkowałby nieuzasadnionym obniżeniem kary łącznej, a w konsekwencji spowodował, że sprawca nie poniósłby należytej odpowiedzialności za swe przestępstwa. W odczuciu społecznym zaniżona kara mogłaby też rodzić przeświadczenie o pobłażliwym traktowaniu sprawcy wielokrotnego.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, o czym orzekł w punkcie 1.

W punkcie 2 wyroku orzeczono o kosztach nieopłaconej obrony udzielonej z urzędu w postępowaniu odwoławczym. Na podstawie § 17 ust. 5 w zw. z § 4 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016

r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. 2016.1714) zasądzono od Skarbu Państwa na rzecz adw. P. T. kwotę 147,60 zł brutto tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu odwoławczym w sprawie o wyrok łączny. Sąd zdecydował by określić wynagrodzenie na takim pułapie, który w sprawach o wydanie wyroku łącznego wynosi 120 zł (plus vat), nie widząc podstaw do jego podwyższenia, co stwierdzono po analizie stopnia zawichości sprawy oraz nakładu pracy adwokata.

W punkcie 3 wyroku orzeczono o kosztach niniejszego postępowania. Sąd odwoławczy na podstawie art. 636 § 1 kpk w zw. z art. 624 § 1 kpk zwolnił skazanego w całości z obowiązku zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, uznając, iż nie będzie on w stanie ich ponieść. Nie ma on bowiem znaczącego majątku, obecnie odbywa kolejne kary pozbawienia wolności i nie jest zatrudniony zarobkowo.

S. J. H. E. T.